

TÁJÉKOZTATÓ

Rókák veszettség elleni orális immunizálása

2023. szeptember 30. – 2023. október 15.

A veszettség az egyik legrégebben ismert, embert és állatokat egyaránt megbetegítő, a tünetek jelentkezése esetén halálos kimenetelű fertőző betegség. A világon még napjainkban is évente 30-40 ezer ember hal meg ebben a betegségben. Hazánkban az 1970-es, 1980-as évektől a veszettség elsősorban a vadon élő rókák állományában terjedt, melyek a betegséget alkalmanként háziállatoknak is átadhatják.

Az Agrárminisztérium folytatja az 1992-ben elkezdett, évente kétszer (áprilisban és októberben) végrehajtott, rókák veszettsége elleni immunizálási programot. A 2004-ben elnyert, három évre szóló Phare-pályázat, valamint a saját költségvetési forrás eredményeként az ország egész területén végrehajtott vakcinázás nagyon eredményes volt, és a 2007 őszi kampánnyal fejeződött be. A védekezés természetesen azóta is folytatódik az ország kijelölt területein. Az Európai Unió támogatásával ez év őszén is sor kerül az ország 27.423 km²-es területrésszének vakcinázására.

A 2023. szeptember 30-án kezdődő és várhatóan mintegy egy hétig tartó vakcinázási kampányt a NÉBIH irányításával a NÉBIH Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága koordinálja.

Az előkészületek már jóval korábban megkezdődnek. A vakcinázási kampányt szervezők és a technikai végrehajtást végzők 2023. szeptemberben minden érintett vármegyében szakmai értekezleteken tájékoztatják a résztvevőket az őszi kampány feladatairól. Ekkor kapják meg a vadászatra jogosultak a tájékoztató anyagokat és a mintagyűjtéshez szükséges eszközöket. Ugyanekkor kerül kihirdetésre az adott vármegyében a vakcinázás konkrét időintervalluma, az egyes vármegyék területéről beküldendő mintamennyiség, valamint a mintagyűjtés kezdete és vége.

A vakcinázási kampányban közreműködnek a vármegyei és járási kormányhivatalok állategészségügyi, vadászati és népegészségügyi szakigazgatási szervei, és végül, de nem utolsósorban az ország immunizálásra kijelölt területeinek valamennyi vadászatra jogosultja.

A kampányidőszakban közel 550 ezer adag, csalétekbe rejtett vakcina döntő hányadát repülőgépekről juttatjuk ki a területre, amelyek az országban négy repülőtérről, szigorú előírások szerint, precízen tervezett útvonalakon és program alapján startolnak, és vármegyei ütemezésben (folyamatos ellenőrzés alatt) végzik munkájukat. Az ország kijelölt területének minden km²-ére átlagosan 20 adag csalétekbe rejtett vakcina kerül (kivéve a településeket, a folyókat, tavakat, közutakat, vasútvonalakat – ezekre a helyekre nem kerülhet vakcina).

Azokon a területeken, ahol nem célszerű vagy tilos repülni, gyalogosan, kézzel kerül sor a vakcina kihelyezésre (Algyő, Nagyhegyes és Záhony térségében).

A vadászatra jogosultak fontos feladata a kampányokat közvetlenül megelőzően a lakosság tájékoztatása. A hivatásos vadászok ennek érdekében a vadászterületük több forgalmas pontjára feltűnő piros színű, kétnyelvű plakátokat helyeznek ki, és a települések hirdetőtábláira is kikerülnek a megfelelő tájékoztatást adó Felhívás elnevezésű plakátok. Az önkormányzatok a rendelkezésükre álló eszközökkel (helyi rádió, tv, újság, stb.) segítik a lakosság lehető legpontosabb informálását.

A már évek óta tartó vakcinázás eredményeként folyamatosan csökkent Magyarországon a veszettség esetek száma. Amíg 1992 előtt évente átlagosan mintegy 1400 esetet regisztráltak, 2004-ben a bejelentett esetek száma alig haladta meg a százat (124 eset), 2009-ben már csak 1 esetet jelentettek hazánkban. 2010 első felében öt esetet regisztráltak (a beteg állatok mindegyike az országhatáron – Szerbia felől – átkelve jutott át hazánk területére), míg 2011-ben és 2012-ben nem állapítottak meg veszettség esetet.

2013 szeptemberében Kecskemét környékén, nem immunizált területen diagnosztizáltak a betegséget egy rendellenesen viselkedő rókában. 2013-ban összesen 24, 2014. évben 23 eset került megállapításra. Ezt a járványt három vakcinázási kampány eredményeképpen sikerült elfojtani. 2016 tavaszán Szerencs térségében találtak egy rókát, melyből veszettség vírusát mutatta ki a NÉBIH. A térségben az esedékes vakcinázási kampány keretében gócvakcinázásra került sor, melynek során dupla sűrűségben juttattak ki vakcinát a területre. 2017 tavaszán ismét Szerencs térségében történt egy pozitív róka megállapítás, majd ezzel az esettel vélhetően összefüggésben két házi kecskében is kimutatták a betegséget. 2018 ősztől kezdődően a sikeres kezelések eredményeképpen, a járványügyi helyzet mérlegelése alapján az állategészségügyi hatóság a kezelt területet 41.970 km²-re, majd 2021 tavaszától 27.423 km²-re csökkentette. Jelenleg már csak az ország délkeleti és keleti határa mentén folytatódik a rókák immunizálása.

Időközben a magyarországi veszettségi helyzet jelentősen megváltozott, 2022. szeptember 26. és 2023. február 23. között Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, az ukrán határ közelében 4 rókában és 1 kóbor kutyában mutatott ki veszettséget a Nébih Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósága. A laboratóriumi vizsgálatok alapján a rókák és a kóbor kutya valószínűleg természetes úton, Ukrajnából érkeztek az országba, valamennyi eset az ukrán határtól mintegy 10 km-en belül történt. Az Ukrajnához közeli területeken a szokásosnál nagyobb a járványveszély, mivel a háború miatt az ottani állategészségügyi hatóságok nem tudják végrehajtani a rókaoltási programot.

Az immunizálási program hatékonyságának ellenőrzése céljából vakcinázás után (egy hónapos várakozást követően) a vadászterületek kezelőinek a vakcinázott területekről meghatározott számban – a hatósági állatorvosok útján – rókákat/sakálokat kell laboratóriumi vizsgálatra küldeni a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságára. Az eredmények alapján a kezelt területeken a rókák/sakálok mintegy háromnegyede felveszi a kijuttatott vakcina tartalmú csalétket. Emellett a veszettség előfordulásának felderítése érdekében nem maradhat el az ország teljes területéről a vadászok és a lakosság által bejelentett elhullott, vagy rendellenesen viselkedő rókák laboratóriumi vizsgálata sem.

Bár a veszettség elleni védekezés már hosszú ideje tart, a vadon élő rókák immunizációs programját továbbra is folytatni kell. A WOA (Állategészségügyi Világszervezet) előírása szerint az a terület nevezhető veszettségtől mentesnek, ahol két egymást követő évben nem regisztráltak veszettség esetet. Szomszédaink közül Ausztria és Szlovénia mentes a betegségtől, Horvátországban, Szlovákiában, Szerbiában és Romániában pedig hasonló módszerrel zajlik a védekezés a veszettség ellen, mint hazánkban. Kárpátalján is megkezdődött a mentesítési program, ugyanakkor Ukrajnában nagy számban fordul elő még veszettség és Romániában is szórványosan előfordulnak esetek. A Magyarországgal határos romániai Szatmár megyében 2020 novemberében és decemberében, 2021 februárjában, 2022 márciusában és legutóbb 2023 augusztusában is újabb és újabb eseteket jelentettek, ami a vírus hazai megjelenése szempontjából jelentős kockázati tényező. A veszettségtől nem mentes országok felől – a veszett rókák bevándorlásának kockázata miatt – továbbra is rendszeres védekezésre kell felkészülni. Ezért a veszettség elleni vakcinázást a következő években is folytatni kell.

A teljes veszettség program, ezáltal az immunizációs program jelenlegi céljai a magyarországi veszettség kedvezőtlen járványügyi helyzetének javítása, a betegség szomszédos területekről történő újbóli behurcolásának megakadályozása, a háziállatok védelme és az emberi megbetegedések megelőzése, ezáltal az általános humán és állategészségügyi helyzet javítása Magyarországon és a szomszédos országokban.

Budapest, 2023. szeptember

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Az Európai Unió
társfinanszírozásával